

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV MITT, RAPPORT 2005:13
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

Hagnesta

Södermanland, Helgona socken, Hagnesta 1:2

Katarina Appelgren

UV MITT, RAPPORT 2005:13
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

Hagnesta

Södermanland, Helgona socken, Hagnesta 1:2

Dnr 423-2701-2005

Katarina Appelgren

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar
UV Mitt
Instrumentvägen 19
126 53 Hägersten
Tel. 08-5191 8200
Fax 08-5191 8459
www.raa.se/uv
uvmitt@raa.se

© 2005 Riksantikvarieämbetet
UV Mitt, rapport 2005:13
ISSN 1403-9044

Kart- och ritmaterial Franciska Sieurin-Lönnqvist, Arkeobild
Utskrift Birger Gustafsson Digital AB, Stockholm 2005

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L1999/3
Fig. 1 godkänd från sekretessynpunkt för spridning 2005-10-10 (LMV dnr 601-2005/1925)

Innehåll

Inledning	4
Antikvarisk bakgrund	4
Arkeologisk potential.....	4
Målsättning och metod.....	4
Resultat	4
Referenser.....	5
Administrativa uppgifter	5
Bilaga. Anläggningsbeskrivning	5

Figurer

1. Utdrag ur Topografiska kartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:50 000.	6
2. Uppdragsgivarens grundkarta med objekt 4 och intilliggande registrerade fornlämningar markerade. Skala 1:5 000. Fotot visar objekt 4, stensättningsliknande lämning.	7
3. Plan och sektion över A590. Skala 1:100 respektive 1:50.....	8

Riksantikvarieämbetet, UV
Mitt har genomfört en arkeologisk undersökning av objekt 4, en stensamling i Hagnesta, Helgona socken i Södermanland. Stensamlingen låg på ett berg, nära 60 m.ö.h. och förmodades ingå i ett möjligt rituellt rum i kombination med både stenhägnader och andra stenformationer.

Stensamlingen visade sig vara helt fyndtom och kunde därför inte dateras. Därmed kunde ej heller dess funktion och relation till ett möjligt rituellt rum fastställas.

Inledning

Med anledning av planerad utökad bergtäkt inom Hagnesta 1:2, Helgona socken i Södermanland, har Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Mitt, utfört en arkeologisk undersökning av en nyupptäckt stensättning, objekt 4 (fig. 1–2). Undersökningen utfördes i september 2005 efter beslut av länsstyrelsen i Södermanlands län (dnr 431-5735-2005). Ansvarig för undersökningen var Katarina Appelgren som tillsammans med Anna Maria Renck utfört fältarbetet och skrivit föreliggande rapport.

Antikvarisk bakgrund

Den nu aktuella undersökningen har föregåtts av en arkeologisk utredning under våren 2005 (Bondesson 2005). Vid utredningen påträffades en tidigare okänd 1,5×1,5 meter stor och 0,2 meter hög stensättningsliknande lämning, objekt 4, belägen på krönet av ett kallt berg. Stensättningen bedömdes som osäker på grund av sin ringa storlek, men ansågs dock trolig eftersom den låg i ett för bronsålderns gravar typiskt krönläge. Stensättningen har tidigare registrerats av projektet Skog & Historia och då benämnts stensamling med status inprickas ej, bevakas. Det innebär att i händelse av exploatering behöver den undersökas.

Arkeologisk potential

I närområdet, också i krönläge, finns en stenhägnad (RAÄ 169) som skär av ett litet bergskrön med branta kanter. Hägnaden omsluter flera stensamlingar. Fornlämningarna bedömdes vid utredningen som mycket ovanliga och skulle kunna tillhöra en typ av lämning med rituella förtecken. Den nu aktuella stensättningen kan/bör kanske ses i ljuset av just detta. Undersökningen av stensättningen har sålunda potential att belysa en relativt okänd fornlämningskategori.

Målsättning och metod

Målsättningen med undersökningen var att dokumentera och tolka anläggningen före borttagandet. Ett delmål var även att, enligt länsstyrelsens beslut, dokumentera dess eventuella relation till den närliggande hägnaden, RAÄ 169.

Stensamlingen undersöktes för hand och dokumenterades i plan och profil. Undersökningsområdet och anläggningen mättes in med totalstation och resultatet har registrerats i RAÄ UV:s digitala fältdokumentationssystem Intrasis och bearbetats i GIS-miljö (Arc View).

Resultat

Undersökningen visade att stensamlingen låg på ett bergskrön, ca 58 meter över havet. Den var 1×4 meter stor, oregelbunden och delvis övertorvad. Merparten av stenarna var av samma bergart som berget i övrigt. Vid undersökningen påträffades varken fynd eller något som närmare

kunde datera den, varför både dess funktion och relation till RAÄ 169 är osäkra.

Referenser

Bondesson, W. 2005. Hagnesta bergtäkt. Arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, Rapport 2005:8. Stockholm.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 423-2701-2005.

Länsstyrelsens dnr: 431-5735-2005.

Projektnummer: 1220483.

Undersökningstid: 13 september 2005.

Projektgrupp: Katarina Appelgren och Anna Maria Renck

Underkonsulter: Trimtec.

Undersökt yta: 4 m².

Läge: Ekonomiska kartan, blad 9H 3e Sjösa.

Koordinatsystem: RT 90 2,5 GON V, region 7.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:

x 6519937,67 y 1572615,79.

Höjdsystem: RH70.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: 1 sektionsritning i skala 1:20 med Unr 4133:8 samt 7 digitala foton med Unr 4133:1–7 finns på CD. Digital fältdokumentation finns i Intrasis M2005:022, Hagnesta, Helgona sn, Sö.

Fynd: Inga fynd påträffades.

Bilaga. Anläggningsbeskrivning

A590 Stensamling, oregelbunden, 1x4 m stor, 0,25 m hög.

Stensamlingen var belägen på ett bergskrön 58 m.ö.h. Den var 1x4 m stor, oregelbunden och delvis övertorvad. Stensamlingen var störd av en rot och i huvudsak enskiktad. Den bestod av 0,2–0,7 m stora stenar i en bergsskreda med Ö–V riktning. Merparten av stenarna var av samma bergart som berget i övrigt. Inga fynd påträffades.

Fig. 1. Utdrag ur Topografiska kartans blad 9H SV med undersökningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

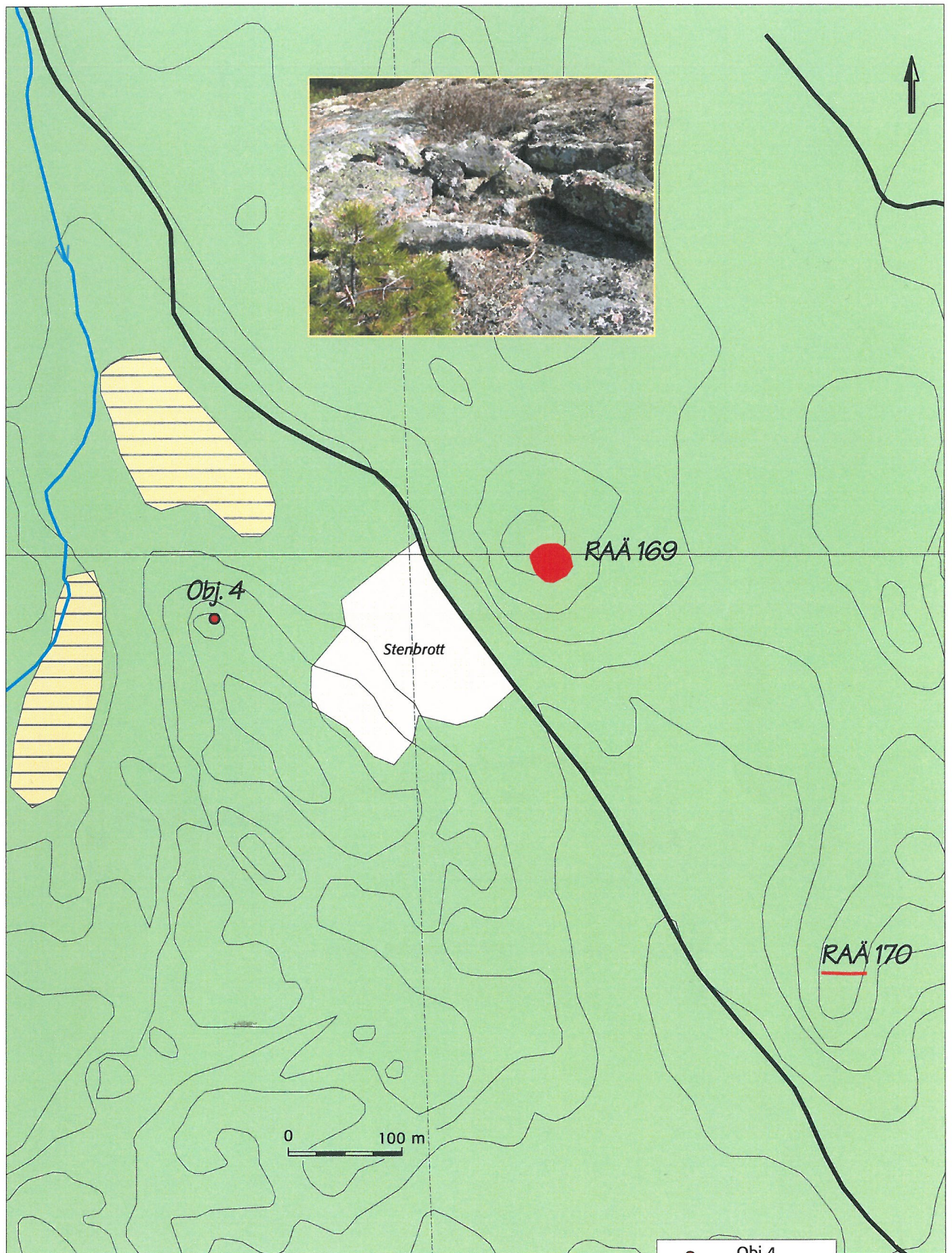

Fig. 2. Uppdragsgivarens grundkarta med objekt 4 och intilliggande registrerade fornlämningar markerade. Skala 1:5 000.

Fotot visar objekt 4, stensättningsliknande lämning (foto av Wivianne Bondesson).

- Obj 4
- Fornlämning

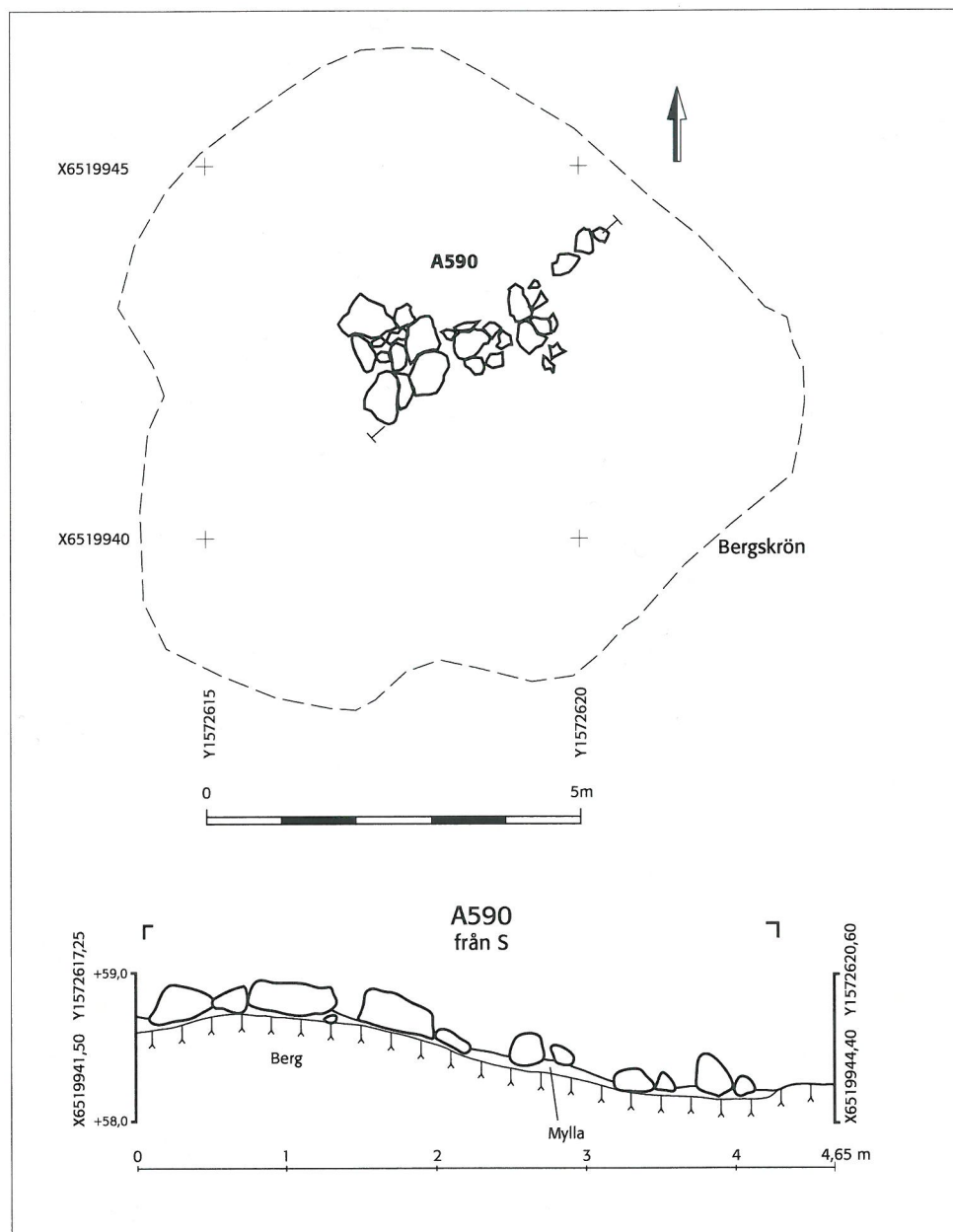

Fig 3. Plan och sektion över A590. Skala 1:100 respektive 1:50.